

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/61/2024
Identifikačné číslo spisu:	6219200955
Dátum vydania rozhodnutia:	28.10.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6219200955.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: A. B., nar. XX.. XXXX, B., O. č. XXX/XX, zastúpená: JUDr. Jana Ondrášiková, advokátka so sídlom Levice, Ul. F. Hečku 34/A, proti žalovaným: 1/ Q. F., nar. XX. R. XXXX, B., K. Z. XXX/X, zastúpená: Mgr. Gabriela Nováková, advokátka so sídlom Dunajská Streda, ul. Nemesszegetska 6575/35, 2/ A. B., nar. XX. K. XXXX, B. S., O. K. XX, 3/ I. S., nar. XX.. XXXX, Q., P. XXXX/X, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva a vzájomnej žalobe žalovanej 1/ o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva v širšom slova zmysle, vedenej na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. VK-2C/24/2019, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. októbra 2023 sp. zn. 15Co/14/2023-537, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. októbra 2023 sp. zn. 15Co/14/2023-537 vo výroku I., ktorým potvrdil výroky V., VI., VII., IX., X., XI. a XII. rozsudku súdu prvej inštancie a vo výroku II. a výroku III. a rozsudok Okresného súdu Veľký Krtíš z 20. októbra 2022 č. k. 2C/24/2019-490 vo výrokoch V., VI., VII., IX., X., XI. a XII. z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súde Lučenec v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. (Pôvodne) Okresný súd Veľký Krtíš rozsudkom z 20. októbra 2022 č.k. 2C/24/2019-490 rozhodol nasledovne:

„I. Súd zrušuje podielové spoluvlastníctvo žalobkyne a žalovanej 1) k nehnuteľnostiam vedeným na Okresnom úrade, katastrálnom odbore B. S., pre obec a katastrálne územie B. na liste vlastníctva číslo XXXX, parcely registra „C“ evidované na katastrálnej mape ako parcelné číslo 1904, zastavaná plocha a nádvorie o výmere 277 m², parcelné číslo 1905, zastavaná plocha a nádvorie o výmere 72 m², parcelné číslo 1906, záhrada o výmere 128 m², parcelné číslo 1907, zastavaná plocha a nádvorie o výmere 84 m², a všetky tieto nehnuteľnosti prikazuje do výlučného vlastníctva žalovanej 1/.

II. Súd zrušuje podielové spoluvlastníctvo žalobkyne a žalovaných 1), 2), 3) k nehnuteľnostiam vedeným na Okresnom úrade, katastrálnom odbore Veľký Krtíš, pre obec a katastrálne územie B. na liste vlastníctva číslo XXX, parcely registra „C“, evidované na katastrálnej mape, parcelné číslo 1903,

zastavaná plocha a nádvorie o výmere 314 m², stavby-rodinného domu súpisné číslo XXX na parcele číslo 1903 a všetky tieto nehnuteľnosti prikazuje žalovanej 1/.

III. Žalovaná 1/ je povinná na vyrovnanie podielu zo zrušeného podielového vlastníctva zaplatiť žalobkyni sumu 28.196,90 eura, žalovanej 2/ sumu 1.807 eur žalovanému 3/ sumu 1.807 eur, a to v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

IV. Súd konanie v časti o zaplatenie sumy 223,79 EUR zastavuje.

V. Žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovanej 1/ sumu 4.149,97 eura a to v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

VI. Žalovaná 2/ je povinná zaplatiť žalovanej 1/ sumu 282,94 eura a to v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

VII. Žalovaný 3/ je povinný zaplatiť žalovanej 1/ sumu 282,94 eura a to v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

VIII. Vo zvyšku súd vzájomnú žalobu zamieta.

IX. V konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva sa žalovanej 1/ voči žalobkyni a žalovaným 2/, 3/ priznáva nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

X. V časti vzájomnej žaloby sa žalovanej 1/ voči žalobkyni priznáva nárok na náhradu trov konania v rozsahu 10,38 %.

XI. V časti vzájomnej žaloby sa žalovanej 1) voči žalovanej 2/ priznáva nárok na náhradu trov konania v rozsahu 10,38 %.

XII. V časti vzájomnej žaloby sa žalovanému 1) voči žalovanému 3/ priznáva nárok na náhradu trov konania v rozsahu 10,38 %.

2. Žalobkyňa ako majoritná spoluvlastníčka sa domáhala zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam a žiadala ich prikázať do svojho výlučného vlastníctva s povinnosťou určenia výplaty pre ostatných spoluvlastníkov. Žalovaná 1/ podala vzájomný návrh, kde tiež žiadala nehnuteľnosti prikázať do svojho vlastníctva s povinnosťou výplaty ostatným spoluvlastníkom a uplatnila si nárok na vynaložené investície.

2.1. Súd vec právne posúdil podľa ustanovení § 142 ods. 1 a 2, § 451, § 107 ods. 1, § zákona č. 40/1994 Z. Občiansky zákonník (ďalej len „ObZ“), § 146 ods. 1 a § 147 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Po vykonaní dokazovania zrušil a vyporiadal podielové spoluvlastníctvo, keď neboli zistené žiadne také skutočnosti, ktoré by opodstatňovali nevyhovenie žalobe. Zdôraznil, že nie je viazaný podanou žalobou a pokiaľ aj žalovaná 1) podala vzájomnú žalobu, v ktorej sa (okrem vynaložených investícií) domáhala aj zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva s tým, že nehnuteľnosti žiada prikázať do svojho vlastníctva, nejde o vzájomnú žalobu, ale o súčasť jej procesnej obrany. Mal preukázané, že žalobkyňa je majoritná spoluvlastníčka a žalovaná 1/ je minoritnou spoluvlastníčkou (podiel jej daroval otec, vklad bol povolený pod V 622/2019 zo dňa 24. 04. 2019). Žalovaná 1/ nemá inú možnosť bývania, ako vo vyporiadavanom rodinnom dome, kde žije viac ako 20 rokov, do nehnuteľnosti investovala, zhodnotila ju, starala sa o starú mamu, v dome žijú spolu s priateľom a 2 maloletými deťmi. Pokiaľ bolo poukazované na to, že by mohla bývať u tety alebo v rodinnom dome vo B. časť P. súd konštatoval, že to nemožno od nej spravodlivo požadovať a bolo preukázané, že rodinný dom nie je obývania schopný, lebo nemá kúrenie, s prihliadnutím aj na to, že žalovaná 1/ má vo výchove dve maloleté deti. Žalobkyňa nepreukázala, že by sa pred podaním žaloby domáhala užívania nehnuteľnosti, čo v priebehu konania potvrdila. U žalobkyne súd zohľadnil, že má zabezpečené bývanie (býva v rodinnom dome spoločne so synmi, pričom v rámci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva s jej bývalým manželom túto nehnuteľnosť darovali synom bez zriadenia práva doživotného užívania pre žalobkyňu), je vlastníčkou aj ďalšej nehnuteľnosti (ktorá sa síce nedá užívať, ale vie si predajom zabezpečiť samostatné bývanie). Žalovaní 2/, 3/ o predmetné nehnuteľnosti nemajú záujem. Súd mal taktiež preukázané, že rodinný dom nie je možné reálne rozdeliť. Žalovaná 1/ zároveň preukázala finančné prostriedky na účte na zaplatenie náhrady za spoluvlastnícky podiel. Súd preto vo veci rozhodol podľa § 142 OZ, pričom pri určení výšky povinnosti žalovanej 1/ zaplatiť vyrovnávací podiel vychádzal zo záverov znaleckého posudku. Pokiaľ ide o nárok žalovanej 1/ týkajúceho sa vynaložených investícií do nehnuteľnosti, súd uviedol, že pokiaľ jej otec daroval svoj spoluvlastnícky podiel, prešli na ňu všetky práva a povinnosti pôvodného vlastníka, vrátane jeho nároku na investície do predmetných nehnuteľností. Podielové spoluvlastníctvo súd preto vyporiadal v širšom slova zmysle, keď zohľadnil vložené investície žalovanej 1/, resp. jej otca. Nemal preukázané, že by išlo

o investície na opravu a údržbu, ktoré by boli nevyhnutné a tieto boli vynaložené bez súhlasu ostatných spoluvlastníkov. Tento nárok žalovanej 1/ preto súd posúdil ako právo na vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške zhodnotenia podielu spoluvlastníka v súvislosti so zánikom podielového spoluvlastníctva. Vznesenú námietku premlčania žalobkyňou nepovažoval s poukazom na § 107 ods. 1 OZ za dôvodnú, keď nárok sa premlčuje v 2 ročnej premlčacej dobe od zániku tohto spoluvlastníctva. Žalovaná 1/ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne vzala vzájomnú žalobu späť v časti týkajúcej sa zaplattenia 223,79 eura, v tejto časti súd konanie zastavil. Súd neuznal faktúru č. 12/2001 zo 06. 12. 2001 na meno otca žalovanej 1/ s tým, že nebola riadne vyplnená, uznal len faktúru pokiaľ ide o plastové okná, pričom zo znaleckého posudku vyplynulo, že boli len minimálne opotrebované s prihliadnutím na to, že ich životnosť je 60 rokov. Súd preto uznal investície -platby za plastové okná dňa 26.05.2012 v sume 802,77 eura (zo sumy 3.489,77 eura odpočítané výbery z účtu starej matky 10.05.2012 suma 1.500 eur a dňa 24.05.2012 suma 1.187 eur), platby za plastové okná dňa 26.05.2014 v sume 1.993,95 eura, finančné prostriedky vynaložené na zhotovenie prístrešku (práce a materiál) v sume 2.200 eura potvrdené svedkom X., práce v súvislosti s brúsením a opravou parkiet v sume 663,87 eura potvrdené svedkom X. J., práce v súvislosti s vakovaním, maľovaním stien, okien a radiátorov (materiál, práca) v sume 1.130 eur B. Y. potvrdené čestným prehlásením a svedeckou výpoveďou Q. Y., celkom teda v celkovej výške 6.790,59 eura. Celková výška z titulu vzájomnej žaloby priznaná žalovanej 1/ súdom voči žalobkyňi a žalovaným 2/ a 3/ nárok na zaplattenie bezdôvodného obohatenia voči žalobkyňi je v sume 4.149,80 eura (podiel 22/36) a žalovaným 2/, 3/ po 282,94 eura (podiel 1/24, 1/24). Vo zvyšku súd vzájomnú žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2 CSP.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj odvolací súd) rozsudkom z 18. októbra 2023 sp. zn. 15Co/14/2023-537 rozsudok súdu prvého stupňa vo výrokoch I., II., III., V., VI., VII., IX., X., XI., XII., potvrdil (výrok I.), žalobkyne uložil povinnosť zaplatiť žalovanej 1/ náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške. (výrok II.), žalobkyňi náhradu trov odvolacieho konania voči žalovaným 2/ a 3/ nepriznal (výrok III.). Rozhodol bez nariadenia pojednávania a rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil (§ 387 ods. 1, 2 CSP).

3.1 Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že nehnuteľnosť bolo potrebné prikázať do vlastníctva žalovanej 1/ aj keď bola minoritnou vlastníčkou. V tejto súvislosti poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu SR č. R 48/2008, sp. zn. 1 Cdo 33/2010 (R 37/2012), podľa ktorých v konaní podľa § 142 ods. 1 OZ súd neberie na zreteľ iba niektoré z hľadísk výslovne uvedených v tomto ustanovení, ani spoločne iba tieto zákonom výslovne označené hľadiská, ale vždy komplexne celý súbor relevantných skutočností, ktorý nie je vyčerpaný iba hľadáskami priamo vymenovanými v tomto ustanovení zákona. Podľa názoru odvolacieho súdu teda súd prvej inštancie správne zohľadnil pri svojom právnom závere všetky okolnosti a to najmä, že žalovaná 1/ je odkázaná na bývanie v nehnuteľnosti, býva tam viac ako 20 rokov, stará sa o maloleté deti a starala sa o starú matku, teda aj matku žalobkyne do jej smrti. Pokiaľ v tejto súvislosti žalobkyňa uviedla, že jej matka bola sebestačná a starali sa o ňu aj ona a jej synovia, uvedené tvrdenie protirečí jej tvrdeniu, že žalovaná 1/ resp. jej otec ju do nehnuteľnosti nechceli vpustiť. Navyše, žalovaná 1/ sa o starú matku starala celodenne. Pokiaľ žalobkyňa namietala, že bývanie žalovanej môžu rovnako poskytnúť rodinní príslušníci, súd to považuje za nedôvodné, nakoľko oproti žalobkyňi sa dobrovoľne nevzdala svojho bývania a navyše má dve maloleté deti, nevlastní iné nehnuteľnosti ako žalobkyňa. Okrem toho dodal, že z dokazovania nepochybne vyplynulo, že žalovaná 1/ si nové bývanie nehľadala vysoko pravdepodobne na základe dohody rodiny po smrti starého otca, keď žalovaná 1/ dlhodobo v nehnuteľnosti býva a postarala sa o starú mamu. V danej veci odvolací súd nevidí len majetkové hodnoty, ale aj morálny aspekt.

3.2. Súd nepovažuje dôvodné argumenty žalobkyne aj pokiaľ ide o výšku povinnosti žalovanej 1/ zaplatiť vyrovnávací podiel zo zrušeného podielového spoluvlastníctva v sume 28.196,90 eura. Ak žalobkyňa popierala hodnotu nehnuteľností, v tejto súvislosti nepredložila svoj znalecký posudok, ani nežiadala o jeho nariadenie. Naopak v odvolaní uviedla, že považovala hodnotu nehnuteľností určenú súkromným znaleckým posudkom za primeranú. 3.3. Odvolací súd sa nestotožnil s námietkou žalobkyne vo vzťahu k vysporiadaniu v širšom slova zmysle a súd prvej inštancie podľa neho náležite zistil skutkový stav a vyvodil z neho správny právny záver. Uviedol, že v konaní bolo preukázané (aj výpoveďou otca a matky žalovanej 1/), že jej pomáhali, ako aj to, že do nehnuteľnosti investoval otec žalovanej 1/ aj v čase, keď

ešte žila nebohá stará matka žalobkyne 1/. To, že do nehnuteľnosti investoval aj otec žalovanej 1/ na veci nič nemení, pretože tým, že svojej dcére daroval svoj podiel na nehnuteľnostiach, žalovaná 1/ vstúpila do jeho práv, teda mala aj právo požadovať vložené investície, teda aj tie, ktoré sama neinvestovala. Žalovaná 1/ zároveň investície súdu dostatočne preukázala dôkazmi, svedeckými výpoveďami. Odvolací súd poukázal na to, že nešlo len o bežnú údržbu a potrebné opravy, ale o zhodnotenie domu. Poukázal v tejto súvislosti na výpoveď svedka J., ktorý uviedol, že výmena parkiet bola nutná, boli odhnuté a tiež výmenu okien za plastové nemožno považovať za opravu či údržbu. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie odôvodnil výšku bezdôvodného obohatenia, keď vyhodnotil jednotlivé investície, niektoré neuznal, na základe listinných dôkazov výsluchov svedkov ustálil ich výšku. K námietke žalobkyne, že investície boli realizované z účtu starej matky žalovanej 1/ súd uviedol, že tvrdenie nepreukázala, jednotlivé výbery z jej účtu súd zohľadnil pri plastových oknách, inak žalovaná 1/ mala dispozičné právo k účtu, z ktorého hradila životné potreby a náklady starej matky. Mal preto preukázané, že tieto investície vynaložili otec žalovanej 1/, ako aj ona samotná. Pokiaľ ide o premiešanie investícií, odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, ktorý dospel k tomu, že nedošlo k premlčaniu, nakoľko tento nárok sa premlčuje v dvojročnej premlčacej dobe podľa § 107 OZ od zániku tohto spoluvlastníctva a jeho rozhodnutie v tomto smere považuje za dostatočne odôvodnené. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo/148/2017 a sp. zn. 4 MCdo/12/2011, z ktorého, okrem iného, vyplynulo, že z hľadiska povahy nárokov a ich premlčania je potrebné rozlišovať medzi nákladmi na nutnú opravu a údržbu veci a nákladmi na opravu a údržbu veci, ktoré neboli nevyhnutné, medzi nákladmi bežnej záležitosti a v ostatných záležitostiach, medzi nákladmi, s ktorými spoluvlastníci vyslovili súhlas alebo ktoré boli niektorým spoluvlastníkom vynaložené bez tohto súhlasu. S prihliadnutím na to pôjde o majetkové právo investujúceho spoluvlastníka uplatňované voči druhému spoluvlastníkovi podľa § 511 ods. 3, § 137 ods. 1 a § 139 ods. 1, 2, 3 OZ, ktoré sa premlčí v trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 OZ, pre ktorej počiatok je rozhodujúca doba vynaloženia nákladov na opravu a údržbu, alebo o právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré môže uplatňovať investujúci spoluvlastník už za trvania spoluvlastníckeho vzťahu, ktoré sa premlčí v dobe podľa § 107 OZ v súvislosti s vynaložením nákladov na opravu alebo údržbu, alebo o právo na vydanie neoprávneného majetkového prospechu (bezdôvodného obohatenia) vo výške zhodnotenia podielu druhého spoluvlastníka v súvislosti so zánikom podielového spoluvlastníctva, ktoré sa premlčí v dvojročnej premlčacej dobe podľa § 107 OZ od zániku tohto spoluvlastníctva. S ohľadom na to odvolací súd uviedol, že investície vynaložené na základe neplatného právneho úkonu. Nakoľko výrok o povinnosti uhradiť bezdôvodné obohatenie z titulu zhodnotenia podielov neinvestujúcich spoluvlastníkov, ktoré obohatenie vzniká až momentom zániku podielového spoluvlastníctva, je závislý od právoplatnosti výroku o vyporiadaní (zániku) podielového spoluvlastníctva, preto odvolací súd posudzoval odvolanie komplexne a rozhodol aj o závislom výroku podľa § 379 písm. a) CSP.

3.4. Odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie dospel k záveru, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a nešlo o nevyhnutné investície, opravy a úpravy. Mal pritom preukázané, že investície neboli vykonané so súhlasom ostatných spoluvlastníkov, teda išlo o neplatný právny úkon. Súd prvej inštancie tak neuznal všetky uplatnené nároky, žalobu preto v časti zamietol. Na doplnenie odvolací súd poukázal na § 137 ods. 1 OZ, podľa ktorého podiel vyjadruje mieru, akou sa spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva k spoločnej veci. V zmysle § 139 ods. 2 o hospodárení so spoločnou vecou rozhodujú spoluvlastníci väčšinou počítanou podľa veľkosti podielov. Pri rovnosti hlasov, alebo ak sa väčšina alebo dohoda nedosiahne, rozhodne na návrh ktoréhokoľvek spoluvlastníka súd. Žalovaná si tak uplatnila nárok vyplývajúci z bezdôvodného obohatenia, keď investície vynaložila na základe neplatného právneho úkonu a zároveň nešlo o nevyhnutné investície a súd dospel k správne mu záveru, že nárok žalovanej 1/ nie je podľa § 107 OZ premlčaný. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 396 ods. 1 CSP, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu vo výroku I., ktorým potvrdil výroky V., IX. a X. rozsudku súdu prvej inštancie podala žalobkyňa dovolanie (ďalej aj „dovolateľka“). V tejto súvislosti uplatnila dovolací dôvod v § 420 písm. f), nakoľko jej odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

a) neuviedol žiadne právne posúdenie a zrozumiteľné vysvetlenie ním potvrdeného nároku žalovanej 1/ na vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalobkyni, ktorý podľa odvolacieho súdu prešiel na žalovanú

1/ z jej otca na základe darovacej zmluvy. V tejto súvislosti poukázala na odôvodnenie v bode 36. „Nie je úplne pravda, že žalovaná tvrdila, že do nehnuteľností investovala výlučne ona s manželom, nakoľko v konaní bolo preukázané a to aj výpoveďou jej otca a matky, že jej pomáhali, ako aj to, že do nehnuteľností investoval otec žalovanej 1. aj v čase, keď ešte žila nebohá A. F. . To, že do nehnuteľností investoval aj otec žalovanej 1. Q. F. na veci nič nemení , pretože tým, že svojej dcére daroval svoj podiel nehnuteľností, žalovaná 1 vstúpila do jeho práv , teda mala aj právo požadovať vložené investície, teda aj tie, ktoré sama žalovaná 1. neinvestovala, ale ich investoval jej otec Q. F.“..., pričom sa stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie v bode 37., podľa názoru súdu pokiaľ otec žalovanej 1. Q. F. daroval žalovanej 1. svoj spoluvlastnícky podiel, prešli na ňu všetky práva a povinnosti pôvodného vlastníka Q. F., vrátane jeho nároku na investície do predmetných nehnuteľností (preukázané)“...Zároveň poukázal na to, že odvolací súd v dôvodoch rozhodnutia vždy poukazuje výlučne na právo spoluvlastníka uplatniť si nárok na vynaložené investície ako aj na právne dôvody vyplývajúce z § 137 ods. 1 a § 139 ods. 2 OZ , čo je v priamom rozpore s odôvodnením napadnutého rozhodnutia v bode 36. Poukázala aj na to, že žalovaná 1/ Spoluvlastnícky podiel nadobudla až dňa 13.12.2017, teda nebola spoluvlastníčkou nehnuteľnosti v čase vykonania investícií rozpísaných v bode 38. rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd neposúdil právne o akú konkrétnu skutkovú podstatu bezdôvodného obohatenia sa malo jednať a vôbec neodôvodnil splnenie všetkých zodpovednostných predpokladov žalobkyne za vznik bezdôvodného obohatenia. Dovolateľka je pritom zaviazaná zaplatiť neinvestujúcej osobe pomernú časť investícií, ktoré zo vzájomnej žaloby nevyplyvali (podľa nej investovala len ona).

b) Odvolací súd svoje rozhodnutie riadne neodôvodnil v bode 48. vo vzťahu k náhrade trov konania zo vzájomnej žaloby. Z odôvodnenia rozhodnutí oboch súdov nie je možné usúdiť z čoho vyvodili záver, že žalovaná 1. bola úspešná vo výške 55,19 %. Z bodu 6. rozsudku vyplýva, že žalovaná 1. si voči žalobkyni titulom zhodnotenia uplatnila sumu 7.518,97 eura a súd jej priznal sumu 4.149,97 eura. Vzájomnú žalobu vo vzťahu k žalobkyni vzala späť vo výške 196,96 eura. Späťvzatie žaloby nezavinila žalobkyňa, ale žalovaná 1., a preto nie je zrejmé, prečo odpočítal súd z uplatnenej sumy späť vzatú časť a z takto poníženej sumy ustálil úspech žalovanej vo výške 10,38 %. Súd bez odôvodnenia neaplikoval pre svoje rozhodnutie kogentné ust. 256 ods. 1 CSP, hoci žalovaná 1. procesne zavinila zastavenie konania v časti svojho nároku. V prípade správnej aplikácie zákona mal súd v zastavenej časti priznať právo náhradu trov konania žalobkyni voči žalovanej 1. a pri výpočte pomeru úspechu k neúspechu vychádzať zo žalovanej sumy 7.518,97 eura a priznanej sumy 4.149,97 eura. Navyše sa súdy dopustili procesnej chyby, keď konanie neviedli na základe podanej vzájomnej žaloby a nárok na vydanie obohatenia žalovanej 1. prisúdili na základe iných skutočností ako uvedených v jej žalobe a napriek tomu odvolací súd výrok o náhrade trov konania potvrdil podľa § 255 ods. 2 CSP na základe pomeru úspechu strán v konaní.Súd prvej inštancie zdôvodnil nárok na náhradu trov konania v bode 39. rozhodnutia podľa ust. § 255 ods. 1 na základe zásady úspechu strany vychádzajúc z výšky úhradovej povinnosti uvedenej žalovanou 1. vo vzájomnej žalobe, hoci - vzájomnú žalobu posúdil len ako obranu žalovanej a nekonal o nej podľa § 156 a nasl. CSP - a na tom základe vyvodil, že žalovaná 1. bola v časti týkajúcej sa zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva úspešná tým, že predmetné nehnuteľnosti boli prikázané do jej vlastníctva a bola jej uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 28.196,90 eura (vo vzájomnej žalobe uvedená suma 28.196,90 eura), a preto priznal žalovanej voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %. Odvolací súd (rovnako ani prvoinštančný) neodôvodnil rozhodnutie o priznaní práva na náhradu trov konania žalovanej 1. z pohľadu možného šikanózneho výkonu práva, či možných obštrukcií v konaní zapríčinených žalobkyňou ako ani z pohľadu druhu sporu, keďže sa jedná o spor a konanie v ktorom súd nie je viazaný žalobou .

Namietala aj dovolací dôvod § 421 ods. 1 písm. a) CSP, nakoľko sa odvolací súd (ako aj prvoinštančný) pri riešení právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu , ktorou je otázka že pri posudzovaní práva na náhradu trov konania má súd vychádzať z nedeliteľnosti predmetu zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva - odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Na základe uvedenej právnej otázky je vylúčená aplikácia ust. § 255 ods. 1 CSP s poukazom na uznesenie Ústavného súdu III. ÚS 31/2015 z 27.01.2015 ... „práve konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva predstavuje z hľadiska vzťahu výrokov meritórneho súdneho rozhodnutia špecifický prípad, keďže predmet takéhoto konania nie je deliteľný (m. m. nález ÚS ČR zo 16.03.2006 vo veci sp. zn. II. ÚS 315/05) . Výrok o povinnosti zaplatiť finančnú náhradu za spoluvlastnícky podiel

tak priamo obsahovo nadväzuje na výrok o prikázaní veci do vlastníctva niektorého z predchádzajúcich spoluvlastníkov, ktorý zas musí vychádzať z výroku o zrušení doterajšieho podielového spoluvlastníctva. Konajúci všeobecný súd nemôže pri posudzovaní úspechu niektorého účastníka na účel náhrady trov konania hodnotiť jednotlivé výroky rozsudku izolovane..“

5. Žalovaní 2/ a 3/ sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadrili, žalovaná 1/ ho žiadala odmietnuť ako nedôvodné.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a dôvodné.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 431 ods. 1 a 2 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada .

10. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP v spojení s § 431 CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, keď miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamenajú aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, predvídateľnosť rozhodnutia, zachovanie rovnosti strán v konaní, relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu, ako aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

11. Najvyšší súd zdôrazňuje, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo strán sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 220 ods. 2, ods. 3, § 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie týchto kogentných ustanovení zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania. Dodržiavanie povinnosti riadne odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvoľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd určitou, stranou sporu výslovne prezentovanou podstatnou otázkou zaoberal, alebo nie; odpoveď by mala byť zrejmá z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

12. Pokiaľ teda dovolací súd náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil odvolateľom namietané skutočnosti, resp. dostatočným spôsobom neodôvodnil ich bezvýznamnosť či irelevantnosť, odôvodnenie jeho rozhodnutia treba považovať za nedostatočné, čím porušil právo odvolateľa na spravodlivý proces a konanie zaťažil vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP (porov. 4Cdo/120/2019). Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj Ústavného súdu SR vyplýva, že nie na každý argument strany musia dať súdy odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však

ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, ods. 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Ústavný súd vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 107/07).

13. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd dal za pravdu námietke žalobkyne, že sa nevysporiadal dostatočne a presvedčivo s jej odvolacou otázkou, na základe čoho žalovaná 1/ vstúpila do právneho postavenia svojho otca týkajúceho sa okrem darovania spoluvlastníckeho podielu aj vložených investícií do nehnuteľnosti a preto môže byť oprávnená z titulu bezdôvodného obohatenia (aj s ohľadom na to, že žalobkyňa v dovolaní uvádza, že všetky investície boli vykonané pred darovaním spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti). Zároveň jeho odôvodnenie možno považovať za zmätočné aj z dôvodu, keď poukazuje na rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sa však týkajú len práva spoluvlastníka, ktorý sám investície vložil. Súd prvej inštancie vysporiadal podielové spoluvlastníctvo tak, že nehnuteľnosť patrí do vlastníctva žalovanej 1/ a zaviazal ju zaplatiť ostatným spoluvlastníkom vyrovňavací podiel, pričom vychádzal zo znaleckého posudku a veľkosti jednotlivých podielov spoluvlastníkov. Zároveň vyhovel vzájomnej žalobe žalovanej 1/, ktorá žiadala kompenzáciu za vložené investície do nehnuteľnosti. Súd po dokazovaní dospel k záveru, že boli vykonané jej právnym predchodcom (otcom) ako aj samotnou žalovanou 1/ bez právneho dôvodu (bez súhlasu spoluvlastníkov). Žalovaná sa stala spoluvlastníčkou nehnuteľnosti na základe darovacej zmluvy uzatvorenej medzi ňou a otcom, pričom investície súd prvej inštancie vyhodnotil ako zhodnotenie nehnuteľnosti, nie ako jej údržbu alebo opravu. Dospel k záveru, že investície žalovanej 1/ (aj jej otca) patria žalovanej 1/ ako bezdôvodné obohatenie podľa § 451 ods. 1 OZ, nakoľko ostatní spoluvlastníci mali prospech zo zhodnotenia spoločnej veci (preukázané znaleckým posudkom), hoci sa na investíciách nepodieľali. Zároveň dodal, že investície vykonané otcom žalovanej 1/ na ňu prešli ako súhrn práv a povinností súvisiacich s darovaním predmetnej nehnuteľnosti. Vznesenú námietku premlčania žalobkyňou nepovažoval s poukazom na § 107 ods. 1 OZ za dôvodnú, keď nárok sa premlčuje v 2 ročnej premlčacej dobe od zániku tohto spoluvlastníctva. Odvolací súd sa s takýmto právnym záverom stotožnil a na doplnenie poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR (sp. zn. 4Cdo/148/2017 a 4MCdo/12/2011), podľa ktorých ide o majetkové právo investujúceho spoluvlastníka na vydanie neoprávneného majetkového prospechu (bezdôvodného obohatenia) vo výške zhodnotenia podielu druhého spoluvlastníka v súvislosti so zánikom podielového spoluvlastníctva, ktoré sa premlčí v dvojročnej premlčacej dobe podľa § 107 OZ od zániku tohto spoluvlastníctva. Na vysvetlenie poukázal na § 137 ods. 1 OZ, podľa ktorého každý spoluvlastník má podiel nielen na právach ale aj povinnostiach vyplývajúcich zo spoločnej veci. Tiež na § 139 ods. 2 OZ, podľa ktorého o hospodárení so spoločnou vecou rozhodujú spoluvlastníci väčšinou počítanou podľa podielov. Uzavrel, že pokiaľ otec svojej dcéry (žalovanej 1/) daroval svoj podiel na nehnuteľnostiach, žalovaná 1/ vstúpila do jeho práv, teda mala aj právo požadovať vložené investície, teda aj tie, ktoré sama neinvestovala. Takýmto odôvodnením súd nedal dostatočnú odpoveď na takú námietku, ktorá bola kľúčová pre správne skutkové a následne aj právne posúdenie veci, tiež s poukazom na uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu možno považovať jeho rozhodnutie za zmätočné. Preto dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd zaťažil konanie takým závažným nesprávnym procesným postupom, že ním došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f).

14. Vzhľadom na zistenie, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, čo je vždy okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne, najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu v napadnutom výroku a vo všetkých závislých výrokoch, t.j. vo výroku I., ktorým potvrdil výroky V., VI., VII., IX., X., XI. a XII. rozsudku súdu prvej inštancie,

vo výroku II. a výroku III. zrušil a súčasne zrušil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku V., VI., VII., IX., X., XI. a XII. a vec vrátil súdu prvej inštancie v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2 CSP, § 450 CSP).

15. V ďalšom konaní sa súd prvej inštancie bude dôsledne zaoberať všetkými dovolacími námietkami žalobkyne a bude dbať na to, aby odôvodnenie rozhodnutia obsahovalo náležitosti podľa § 220 ods. 2 CSP.

16. Ak bolo rozhodnutie zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

17. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.